

Prezbit. je tristrano zaključen in ima banjast obok. Okno v zaključku je deljeno s stebrom, ima krogovičje sestoječe iz trilista. Juž. str. okno prezbit. je kvadratasto. Slavolok je polkrožen. Nadja ima raven strop. Levo in desno po ena kapela. Preje je imela c. dachreiter, l. 1890 pa so na zap. ožji strani postavili zvonik.

Oltarji: gl. oltar sv. Bartolomeja z napisom: Dise taffell haben machen vnmallen lassen die Ehrenuesten vnd fürnemb Herrn Thomas Rainmoul, Mathie & Kriechpamer, Beide Rathfreunde 1628.

V ladji na desni str. ob slavoloku je oltar s sliko sv. družine, levo Marije pomočnice, nato sta oba oltarja v kapelah: sv. Ahaca & z oltarno sliko iz l. 1743, ta oltar je bil prenešen iz ~~stare~~ grajske kapela gradu Weitenstein (Vitanje) in v sev. kapeli sv. Antona Pad. iz l. 1843.

Kapela sv. Antona je bila l. 1702 na novo pozidana, Chronogram: CaroLo tercio AVstriaCo rege Hispaniae Creato hoc opVs pro honore sancti Antony ex Voto fVerat exTrVCtVM.

~~Kršni~~ Kropilni kamen z l. 1698. Tudi prižnica je iz 17. stol.

Zvonovi: 4 zvonovi. Napis najmlajšega: Maria. Joannes. Marcus. Lucas. Matues drugega po velikosti: O Maria gnaden hilf Lucas. Marcus. Matues. Johannes. Ta velika sta bila prenešena l. 1888 iz p.c.sv. Marije Pomočnice na hribcu.

Ign. Orožen: Das Pökanat Neukirchen, l. 1893, str. 391.: 393.

Filiala, posvečena sv. Jerneju, odnosno Antonu.

Pravilno orientirana cerkev stoji na rahli vzpetini v n.v. 488m.
Viri i n literatura: Ign. Orožen: Bistum und Diözese Lavant VIII. Dekanat
Neukirchen, Maribor 1893; Farna kronika.

Cerkev sestavljajo: Pravokotna ladja z nadzidanim prizmatičnim zvonikom, ki
sega za 1/4m pred fasado, 2 enako visoki 3/8 zaključeni kapeli, mnogo
ožji in nižji 3/8 zaključeni presbiterij ter ob zapadⁿⁱ del severne ladjine
podolžnice prislonjena pritlična zakristija. Gradnja je kamenita, ometana,
pokriva jo jo sedlasta, strešaste, pultasta strehe, zvonik pa 8-strana
piramidasta, vse škrljeve.

Zunanjščina: Fasada je neogotska. Narejena je bila, ko je bil nanjo postavljen
en l. 1890. nov zvonik. V zvonikovi steni so nad pp portalom 3, na obeh
ladjinih stenah pa eno nad drugim 2 ppk, terej 4 okna. Zvonik poživljajo na
oglin lizene, zaključuje pa profiliran venčni zidec, ki sledi trikotnim
čelom. Laja in presbiterij sta brez talnega a s preprostim maltastim konka-
nim venčnim zidcem. Kapelini opasuje preprost talni, zaključuje pa konka-
vni maltasti venčni zidec.

Južna-ladjina podolžnica ima pp okni na vsaki strani kapele, ki ima pp
okno z luneto v zapadni podolžnici in jugovzhodni poševnici, luneto v
severnovzhodni poševnici in vzhodni podolžnici, kjer je tudi pp portal s pro-
filirano preklado.

Severna ladjina podolžnica ima ppu okno vzhodno kapele, kapela pa pp okni z
lunetama v obeh poševnicah, luneto v vzhodni podolžnici ter ppk nišo z
pdp ploščo v zaključnici. Na plošči je napis: CAROLO tertio AVstriA Co rege

Hispaniae Creato Hoc opVs pro honore sancti Antonⁿy ex Voto fVerat extrVCtVM,
kar daje letnico 1710.

V zapadni ladjini steni severno presbiterija je mala pp lina s poševnim ostenjem fasetiranim steklom. Zakristija ima pp portal v severni in pp okno s kamenitim okvirom v zapadni steni.

Presbiterij ima ppu okno s poševnim ostenjem v južni podložnici ter dvodeln^o zašiljeno okno s trolistnim krogovičjem v ^{vzhodni} zaključnici. Nad gotskim oknom se nahaja ppk niša.

Notranjščina: Tlak je črno-bel kamenit, v kapelah dvignjen za stopnico. Pevska empora počiva na 2 mogočnih slopih, 3 zašiljenih lokih in 3 kapastih obokih. Pevska empora se odpira ponovno s 3 zašiljenimi loki, ki nosijo 3 kapaste oboke. Ladja je široka, kratka, tipično poznogotska. Njene stene so nerazčlenjene. Pokriva jo lesen~~mak~~, ~~pometan~~ strop, ki je nižji od empornege. Presbiterij in obe kapeli se odpirajo s ppk slavaloki, kateri členijo kapiteli in temenski kamni.

Presbiterij pokriva banja, ki konhialno prehaja v 3/8 zaključek. Banja je zašiljena. Kapeli imata stene nerazčlenjene, opasuje jih profilirano ogred^{je}, pokriva pa banja - 2 paroma ozvih sosvodnic in 3-stranim zaključkom. Kapeli temeni krasijo štukirana okrogla polja, odnosno roseta in pdp s konkavnimi stranicami.

Iz leve kapel^e vodi pp portal s profilirano preklado v zakristijo.

Oprava: Glavni oltar je delo Ivana Verhovnika iz Nove vasi pri Slov. Bistrici in H. Sufferta iz Konjic iz l. 1925. Starejše na temu oltarja je: Konkavno-konveksno zaključena, o.pl. slika "Mučenjšv. Jerneja", ki je preprosto delo iz 18. stol. ter od vlage precej načeto, natopi Gregorja Velikega, Urbana, dveh puttov in vaz s cvetjem, ki so vsi iz 18. stol.

Ob slavaloku stojita oltarja, ki sta preprosta primera zlatih oltarjev. Levi je posvečen sv. Družini. Sestavljajo ga : Zidana, prizmatična menza, volutasto podaljšana predella s podstavkom za stebra, nastavek s korintskima stebroma, okrašenima z navpično valovnico, in golšasto gredo, ki se v sredini usločuje ter atika kot replika nastavka, katero flankirata 2 segmentni čeli. V osrednjem polju je ppk slika, o. pl., sv Družine, ki je primitivno delo konca 17. stol., ob straneh sta kipa Franca Ksaverija in Ignacija Lojole, v atiki pa MB z otrokom, ob straneh pa 2 devic. Leseni svečniki so baročni, posreženi. Čas nastanka oltarja je konec 17. s. Desni oltar je posvečen Mariji Pomočnici. Sestavljajo ga : Zidana prizmatična menza, predela s stebrovima podstavkoma, okrašena z okovjem, nastavek z gladkima stebroma in golšasto gredo, katerega flankirata akantanski ušesi, ter atika, ki je replika nastavka, le da ima hermasta stebra, močnejše razviti z akantom poslikani ušesi, na vrhu pa 2 piramidi in v sredini podstavek s sončno oblo. V nastavku je pp slika, o.pl., Marije Pomočnice iz 17. stol., v atiki pa gotski kip Marije Magdalene z močno S-linijo ter reminiscencami mehkega gubanja, ki je iz srede 15. stol. Je novo polihromiran. Na oltarju sta dva lesena baročna svečnika enaka onima na sosednje-m oltarju. Čas nastanka oltarja je okoli l. 1630. V levi-kapeli je oltar sv. Antona, ki je delo Jožefa Vrenka iz Frankolovega iz l. 1835. Delan je v baročni tradiciji. Nastavkova slika Antona Padovanskega je Vrenkovo delo iz l. 1845, Atična slika Antona Puščavnika v razgibanem baročnem okviru pa je ostanek prejšnjega oltarja iz ca. 1715. Iso velja za oba efeba in angelčka v atiki, ki so enako delo kot angela na glavnem oltarju.

V desni kapeli je oltar sv. Ahacija, ki je votivnega značaja ter najlepši v cerkvi. Ima kamenito prizmatično menzo, širši podstavek z rahlo v prostor razgibano predello ter nastavek, katerega nosi par ~~zlatih~~ uvitih in par

gladkih korintskih stebrov ter popolno ogredje, ki se v sredini polkrožno usloči. Nastavek spremljata ušesi, kateri sestavlja akantova vitica, trak in po 3 srca. Ogredje krasi 3 trolisti, katere obdaja akantus, sredjega pa krona grofovska krona. Atika, ki rahlo konkavno vstopa, je replika nastavka, katero flankirata 2 veliki voluti s sedečima puttoma. V osrednji nišni je pps. slika s konkavno posnetima spodnjima ogloma, o.pl., predstavljajoča sv. Ahacija vojaka mučenika s križem v roki. Svetnik stoji v osi slike pred pokrajino, v kateri se dogaja njegovo ~~mučeništvu~~ mučeniško pribitje na križ. Slika je iz l. 1743,. Ob strani med stebroma sta plastiki dveh viteзов-kraljev, verjetno Henrika in Leopolda, v atiki je podoba kleče molečega jetnika, verjetno sv. Lemarta, ob strani plastiki Neže in Agate, na vrhu pa BO v oblakih, iz katerih sijajo strelasti žarki. Lesena svečnika sta istočasna z oltarjem. Oltar je kvalitetno delo 2. četrtine 18. stol.

Prižnica je 5/8 tlorisa s podaljškom. Ograjo poživljajo gladki korintski stebri, stoječi na volutastih podstavkih in noseči ogredje, ki tvori vrhnji rob ograje. Med stebri so v poljih slike o. les Dobrega pastirja in 4 evangelistov ter akantasta ornamentika. Polja so pps. 5/8 baldahin nosi 6 volut, ki se v sredini stikajo v baročni vazi. Prižnica je skupaj s slikami kvalitetno delo 1. pol. 18. stol.

Eden kropilnikov ima letnico: 1690.

Ostala oprava in oprema je bp.

Zvonik: Zvonik in zapadni del ladje so iz l. 1890. Njegova gradnja je kamnita, oboki so opečni. Zvonov nima.

Podstrešje: Oboki obeh kapel, ki so višji od ladje in presbiterija so kamniti. Ob priliki obokanja presbiterija so ga nekoliko dvignili, kar se

vidi na vzhodni steni ladje, kjer segata omet pod presbiterijev sedanji ~~zvonik~~ obok.

Resume: Cerkev je v ladji in presbiteriju poznogotska, iz 15. stol. Imela je obokan presbiterij in ravno krito ladjo, ter lesen strešni stolpič. L. 1710 so k ladji prizidali severno, nekoliko kasneje pa južno kapelo. Še kasneje, a gotovo v. 18 stol. so preobokali presbiterij in prizidali zakristijo, ki je mlajša od Antonove kapele. L. 1890 so ladjo podaljšali za dolžino pevske emporč ter nad njeno fasado postavili sedanji zvonik.

Okolica: "Matevžev križ" je stebrasta kapela s 4 nišami, a brez plastik ter preprost primer baročnih kapel 18 stol. pri nas.

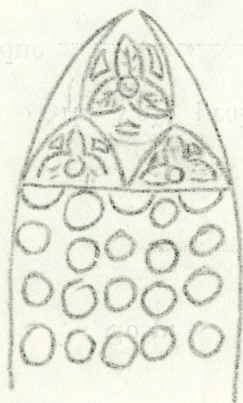
Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Ostalo:

Opombe:

J. Curk: Celjska topografija, rkp. str. 1-3 (Konjice), (zapiski 1959)

Pravokotna pravokotna ladja s tristrano zaključenim prezbiterijem. Prez-
biterij je obokan z banjo, v ležno prišiljenem loku, zadaj s polkupolo, neko-
liko ogljato speljen na zadnje stranice. Ohranjeno je eno staro okno z got-
skim krogovičjem, katerega vrh obstoja iz treh trilistov, spodaj buzenšajbe
zgoraj v spodnjih trilistih po ena buzenšajba, dopolnjena s slikanimi li-
sti. Zgoraj v sredi rdeča roseta na plavem dnu, dopolnjena s tremi listi v
rombučnih okvirjih. Vse to je ostanek prvotnega zasteklenja, ki je bilo v
trilistih slikano. Slikarija je ohranjena razen ene buzenšajbe. Okno bi za-
služilo zunanjo mrežo.

Ladja ima raven ometan strop, od kora počenši je v
novejši dobi podaljšana. Na severu in jugu je sredi
ladje prizidana po ena baročna kapela z banjastim
svodom, s tristranim zaključkom in s sosvodnicami.

Oprava: Prižnica iz začetka 18. stol. s slikami na
les. Dobri pastir in 4 evangelisti. Tipično baročna
slikarija v koloritu in v obdelavi. /pretirana plasti-
stika, umazan lila z gotovimi kombinacijami senc, je
še 17. stol., vendar /figure?/ ne stojijo več, ampak raz-
gibane sede na oblakih. Slikarija dosti dobra.

Oltar v sev. kapeli je nov, in bržkone gródensko delo. Oltar v južni ka-

peli je iz prve pol.18.stol.,dober,a ne prav dobro moderno polihromiran. Kipi sv. Apolonije,sv. Marjete,Boga Očeta in dveh knežjih svetnikov.Dve sliki razmeroma najboljši v cerkvi.Spodaj svetnik v vojaški opravi s križem v desni in s palmo mučeništva,v ozadju pokrajina,kjer se vrši na levi vojna, na desni pa pokrajina/ z mnogimi križanimi.V ospredju na tleh en križani, bržkone Kristus,ob katerem kleči žena in joče /Magdalena/.Slika je prav dobra in značilna za slog konca 17.in zač.18.stol.Spodnja z pokrajino precej skicirana,vse v temnih tonih.

Za oltarjem dva majhna svetnika - prva pol.18.stol.Sv. Apolonija in sv. opat,ki bi bila za muzej.

Veliki oltar arhitekture novo delo,v njem pa oljnata slika na platnu - mučeništvo sv.Jerneja.Ta je na sredi privezan k steburu,dva rablja na levi in desni sta začela svoj posel,drugi pri nogah.Na levi ob strani več oseb, v ozadju na vzvišenem tronu pa vladar,ki daje ukaz za mučenje.Na desni arhitekture s kipom,bržkone malikom.Zgoraj glorijske angelov.Slika razmeroma dobra iz ca.srede 17.stol.Renesančnakompozicija,podana nemško,v obdelavi spominja na dela kot Križanje v Blagovni in druga dela 1.pol.17.stol.

Sev.stranski oltar ima kipe dveh svetnic brez emblemov,Matere božje in dveh svetnikov v duhovskem ornatu.Oltar iz konca 17.stol.,v njem slika /pl.o./ sv.Družina naoblakih,ki pa je malo groba.

Južni stranski oltar zanimiv po tipu s skopo ornamentiko.Mežadostno

moderno polihromiran. V atiki poznogotski kip konca 15., verjetneje zač. 16. stol. - sv. Marija Magdalena. Zgoraj starna napisa: S. Maria Magdalen ora pro nobis. Magdalena stoji ima rumeno suknjo in bledordec plašč, ki je pred životom zložen v karakteristične ornamentalne gube. Izrazita S črta. Tip obraza isto tako s kroglasto bradico. V levi ima narobe obrnjeno posodo, v desni pokoncu stoječo, mogoče pokrov. Neokusno moderno polihromiran, sicer zelo dober. Nad glavno vdolbino napisa: Maria Mater gratiae Mater Misericordiae Tu nos ab Hoste protege et in hora Mortis suscipe. V okviru slike /pl.o./ Marija en face do pesu vidna za pregrnjeno mizico z odprto knjigo. Okrog ornamentalno razmetane rože, roki sta sklenjeni v molitvi, suknja na prsih speta z brošo, umazano rdeče, pod vratom se vidi zelena, še bolj spodaj in krilo in rob bele majice. Plašč plav. Prav tako pokrivalo na glavi in velik venec žarkov okrog glave. Zadaaj v višini ramen balustrada, na kateri stoji na vsaki strani ena renesančna veza v obliki srca z domačimi cvetlicami, posebno nagelji. Nad njo Marijo dva angela, ki držita krono nad njeno glavo. Kolorit temen, karakteristična zelena barva pokrivala, na mizi in rdeča angelov ter ornamentalno razmetanih cvetlic. Prav daljno sorodstvo, oz. občutno razpoloženje sorodno sliki sv. Uršule v Srednjem Bitnjem. Izraz enskega hotenja. Na podstavku napisa:

Dise Taffell haben machen und mallen lassen Die Ehrvesten und fürnemb
 Hern Thomas Reinwal /Reinwul?/ Mathie Kriechpamer /?/ Bede Rathprendt. 1628.

Portal ima letnico 1890. Takrat je verjetno bila cerkev povečana.

Na sev. kapeli zunaj plošča z napisom: CAROLO tertio aVstriaCo Rege
Hispaniae Creato HoC opVs pro honore sanCti AntonII ex Vito fWit extrVC-
tVM.
Stele, XXIX, 12. 12. 24.

Pravokotna z ravnim ometanim stropom prekrita ladja. Tristrano zaključena prezbitერიj prekirt s tonom, ki je mogoče gotski svod z odbitimi rebri. V dv. delnem gotskem knu za oltarjem v zgornjem krogovičju ostanek dekorativne gotske slikarije.

Na levi in desni od ladje v sredi prizidana po ena kapela iz baročne dobe s tristranim zaključkom. Brednji del s korom in stolpom ima moderno gotsko obliko in je mogoče spleh prizidek ali vsaj poveček na obeh straneh z zvonika.

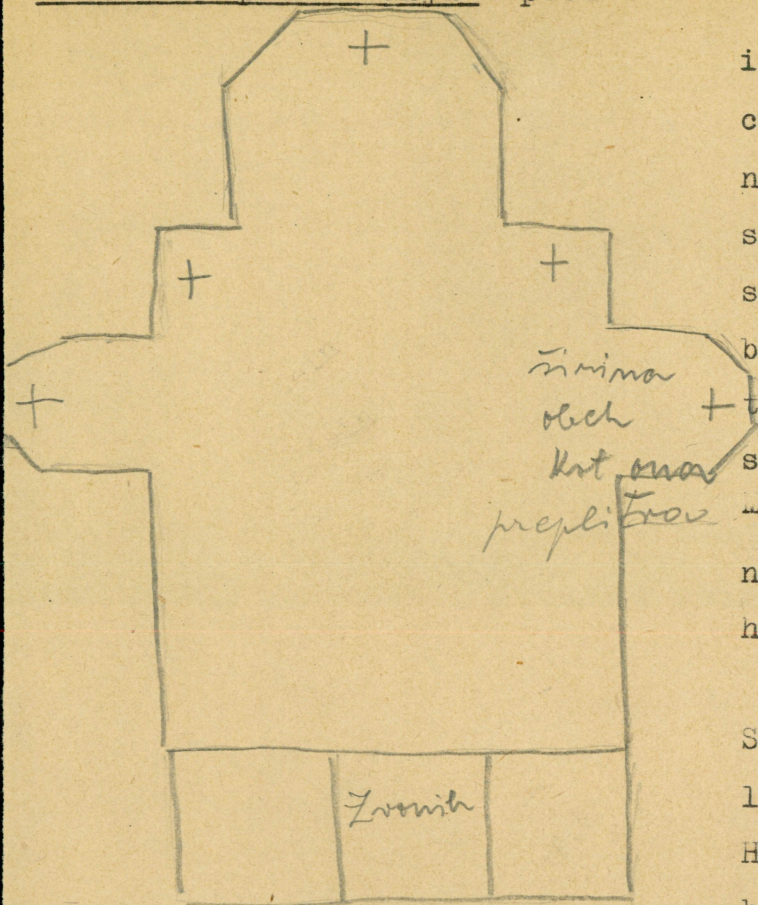
Vel. oltar renviran, delo iz sr. 18. stol. s sliko mučeništva sv. Andreja iz sr. 17. st. Natrpan figur.

Slav. lok iz baročne dobe.

Juž. stranski oltar po obliki zanimiv, žal nepravilno novo barvan. Slika in napisi intaktni. V atiki pozmogotski kip sv. M. Magdalene stoji z močnim S izgibom, značilne dekorativne velikopotezne vrste globokih gub.

pl. a. spodaj. V desni drži posodo za mazilo, v levi njen pokrov. Glava ima značilno malo bradico, žal novopolihromirana.

Spodaj slika pl. . pred p. grnjeno mizo z nožicami in odprto

in odprto knjigo(vrtnice, nagelj, šmarnice, mačeha) do pasu stoječa Marija, glavo nagnjeno na desno ramo, roki v molitvi sklenjeni z veliko sijajno vinsko rdečo suknjo, zelenkasta srajca z rdečim robom in belim vratnikom, plav plašč in plavo zla- rožasto glavno pokrivalo. "adaj balustrada z dvema vazama cvetlic nad glavo Marije dva angelja, ki držita krono. Napis nad njo: Marija Mater gratiae tu nos ab hoste protege et in nova mortis suscipe.

misericordiae

Spodaj: Diese taffell haben machen vnd malen lassen die ehrwurdisten und furnemb Hern Thomas Reinwnl mathie Kriechpeiner bede Ratsfreud.

Sev. oltar iz sr.17. stol, slaba slika

sv. Družine , 4 kipi in kip Marije z detetom v naročju.

V sev. kapeli , oltar sv. Antona Pad. Napis zadaj: Joseph Wrenk Bildhauer und Mahler aus Sternstein hatte den Altar am 21ten Juny 1835 vertig gemahlt.

Na str. steni nad vhodom v zakristijo tiskana kopija M.dobrega sveta iz

iz Genazana iz sr.18. stol. Na pržnici slika 4 evangelistov in dobrega pa
stirja iz zač.18. st l. Juž. str. oltar slika Krista ter 2 kipa svetnikov -
kraljev. Zgoraj sv. Izidor ter dve svetnici in Bog oče iz l.pol.18 stol.
Slog soroden frančiškanski delavnici. Na sev. kapeli zunaj napisna tabla s
kronogramom: CaroLo tertio aVstriAe rege h+spaniae Creato hoc opVs pro hom re
sanCti antony eX Voto fVerant eXtrVCtVM.

Stele, L, 3.3.1930, str.13'- 17.

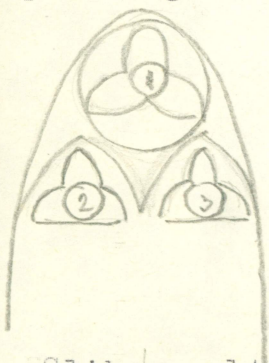
Juž. str. oltar datiran 1628 s starim napisom(Orožem)Notri slika M.B. pri
pultu s cvetlicami z odprto knjigo, roki sklenjeni v molitvi. Ozadje - zid z
dvema renes. vazama. Nad glavo dva angela, ki držita krono.

Oltar slabo pobarvan, po formi pa izredno zanimiv. Arila enostavno konturira-
na, robovi akantovi reliefni, motiv vaze na voluti. Str. letva, ki krilo veže
z oltariem prehaia na vrhu v ptičjo glavo.

Atika in ^{na predelu monstrance} konturirani, pa poslikano obrobno oblikovani krili, ki se
zgoraj končujejo s ptičjem z dolgim jezikom. Na vrhu atike monstranca z žarki
ob straneh po ena piramida. Na podstavkih stebrov nad kapiteli in na predeli
Beschlagwerk s "kamni". V atiki kip sv. M. Magdalene, visok okr.90 cm vsestran-
sko obdelan. Močen S gib v prostor s povdarkom trebuna. Na hrbtu ohranjena
stara polihromacija. Zelena barva na kredasti podlagi in na platno. Oblečena
je seda v rumeno barvano suknjo, ki je visoko podpasana in prsi zelo izražene
čez težak globoko guban plašč, danes umazano rdeč, gube precej lomljene, a

še ne popolnoma kasnogotske, stanje n.pr. mojstra E.S. V desni roki drži mazil= no posodico, v levi pokrov. Od glave pada na levo ramo in prsi kos glavnega pokrivala. Stoji frontalno. Glava izrazito majhna bradica, usta nekoliko našobljena, precej štrleč nos. Kip ^{črvo} ~~gero~~ preslikan, glava oziroma pokrivalo porezano, kar je moči deformirano. Zelo izrazit profil. Pod novo barvarijo ostanki prvotne zelene. Prsi so tudi porezane. Kip precej črviv, v velikem delu razpokan od vrha do tal. Plošča na kateri stoji je ovalna. Obleka se pri tleh močnejše lomi. Od leve roke do tal sega velika ločna okvirna guba. Odličen kip okr. 1470. Zanimivo je, da je hrbet sicer izdelan, a vendar popolnoma ploskovito, da celota učinkuje kot relief.

Slikarija v oltarju juž. kapele ima signaturo Johan B. XI Mayer fecit 1732(?)
Za ^{velikim} ~~malikim~~ oltarjem pa dvodelno okno s krogovičjem, v katerem so še odlomki prvotnega slikanega okna.

1 stara rdeča lečasta šipa, 2,3, bela lečasta šipa, leva razbita okrog zgoraj 3 črno svetlo oblikovani listi, v spodnjih dveh prav tako. Ohranitev, pozornosti vreden ostanek okr. 1400. Oltar v sev. kapeli ima napis Joseph Wrenk Bildhauer vnd Mahler aus Sternstein (Frankolovo) hatte den Altar am 21ten Juny 1835 vertig gemacht.

Slikav oltarju je signirana od istega z 1.1846. Za sev. str. oltarjem je majhno pravokotno okno s šilastim vrhom, zastekleno s starimi lečnimi stekli

BREZEN
SV. ANTON pri Vitanju - p.c.

14. ~~8.~~

Vidno samo od zunaj.

Stele, LXXXI, 8.8.1950, str. 30-32.